

На правах рукоопису.

VI січ 161.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК

НЕПЕРІОДИЧНИЙ ОРГАН ПРАЗЬКОГО ВІДДІЛУ УВРС

ПРАГА

З М І С Т.

Стор.

О д Р е д а к ц і ї . . . . . I.

<u>К. Станіславський</u> - Наші завдання	2.
<u>С. Довгаль</u> - Замірення в Європі і наше визволення	5.
<u>Н. Григорій</u> - Переселення в Америку	6.
<u>В. Залевський</u> - Укр. Робітничий Союз в Америці	10.
<u>Н. Вудро</u> - УВРС в небезпеці	13.
<u>С. Довгаль</u> - Боягуни	16.
Відгуки життя	17.
З життя Празького Відділу УВРС	20.
Вістник Укр. Робітничої Спілки в Кютанжі	22.
Сміх і горе	23.
Ріжне	23.

"УКРАЇНСЬКИЙ РОВІТНИК" присвячує свої сторінки становищу нашого робітництва на еміграції.

"УКРАЇНСЬКИЙ РОВІТНИК" містить матеріали про життя робітників в усіх країнах, куди доля змінила наших людей.

"УКРАЇНСЬКИЙ РОВІТНИК" подає відомості про переселенську справу.

"УКРАЇНСЬКИЙ РОВІТНИК" подає відомості про становище робочого люду на всіх українських землях.

"УКРАЇНСЬКИЙ РОВІТНИК" освітлює питання міжнародного професійного робітничого руху.

"УКРАЇНСЬКИЙ РОВІТНИК" уділяє багато уваги справі будівництва місій укр. професійних організацій на різних землях і на еміграції.

"УКРАЇНСЬКИЙ РОВІТНИК" має серед своїх співробітників видатних укр. письменників, публіцистів і діячів професійного руху.

"УКРАЇНСЬКИЙ РОВІТНИК" має своїх кореспондентів у відділах УВРС, а також у Франції, Америці, Польщі, Румунії і в інших країнах.

Купуйте "УКРАЇНСЬКОГО РОВІТНИКА", ширте його в робочих масах, збірайте пожертви на його фонд, щоб в скорій часі видаюти його лійским друком і гідно представляти укр. робітничу справу серед чужого пролетаріату.

ЦІНА ЦЬОГО ЧИСЛА З мор. чебу..

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Praga III, Šeriková 4/III.
Tchecoslovacchia.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК

ПРАГА.

ЖОВТЕНЬ 1929.

Ч. I.

Празький Відділ УВРС на своїх зборах ухвалив видачі неперіодичний журнал, перше число якого ще не виходить. Тому що Відділ не спроможений видавати свій орган звичайним чином, доводиться видавати його літографським способом. Але організоване робітництво Праги і околиць сходиться, що "Український Робітник" здобуде повні симпатії і підтримку всього укр.робітництва і в першу чергу тієї його частини, що перебуває на теренах ЧСР. Співробітництвом, передплатою і поширенням перед робочих час журналу - ось чим мусить реально виявити підтримку свого часопису наше робітництво.

В ЧСР, як і в інших країнах на еміграції найбільшою групою є, безперечно, робітнича, однаке про неї, про її життя, про умови праці, про думи і сподівання мало хто що-небудь знає. Виходить зараз на еміграції в Європі кілько часописів, але вони чисто інтелігентські, од робочого люду від'єднані, на маси його не мають ніякого впливу і життя, основною частиною еміграції - пролетаріатом не цінується.

Робітництво не мусить чекати помочі од цих буржуазних груп. До того вони зараз переживають пору занепаду, твидно розкладаються, політичні перспективи тратять. Не маючи ні фактичного ні морального зв'язку з Україною, ізоловавшись од робітничої закордонної України, вони потонули у внутрішніх інтригах і ціліми групами чи організаціями запродуються чужим урядам, стають до послуг їх розвідних органів і допомагають душити визвольний рух працюючих на Україні. Робітництво організований, робітництво свідоме своїх класових інтересів, свідо-ме своїх національних завдань "усить зробити удар цієї реакції, мусить організованістю оборонити себе од хвиля реакції". Не для того тисячі трудівників склали свої голови в боротьбі з контреволюцією, з гнобителями України, з завойовниками її, щоб легко піддаватися впливам цієї реакції.

Робітництво солідарно, як один відповість ударом свого величеського мула всім захопленням буржуазної реакції й одним спільним кроком в пролетаріатом і трудовим силистством разом з роздротом на чотири шматки України йтиє до соборності її в очі труду, селянсько-робітничу республіку. З цього шляху українське робітництво не віде в яких важких умовах життя воно б не було, на яких би теренах воно не перебувало.

Неміч опортунізму, хороба запроціства українських робітничих лав не зачеплять. Визвольні гасла, викресані в українській революції тримають нашу класу на високому моральному рівні і перебування укр.робітників на чужині, на еміграції - це не ізоляція їх од робочої України, як це хочуть доводити окупанти. Кожний день, кожний крок організованого робітництва на еміграції маніфестує єдність

змагань, свідчить про одну мету всього трудового люду України, який усвідомив, що тільки в самостійній трудовій республіці український він позбудеться національного гніту і визиску економічного, упослідження культурного і споживанства політичного.

Меті скоєння організованості українського пролетаріату, поширенню серед нього класової і національної свідомості слугитиме "Український Робітник". На сторінках його мусить відбитись умови життя і праці, надії і бажання робітництва, що вже десятый рік перебуває на чужині, а свого бойового прапору не скилило. З сторінок журналу мають здобути зброя слова наші трудівники для поширення його серед чужого робітництва, щоб і воно знало за що ми змагаємося, чого ми хочемо. Одним із тимчасових завдань "Укр.Робітника" буде відродити УВРС, що зараз випадково попав у зрадницькі руки, які ведуть його до занепаду. Керувати своїм союзом мають самі робітники, а не купка омуланців, що нищать професійну організацію.

Хай іде "Укр.Робітник" в усі фабрики, до станків і копалень в усі захутки, де тільки живе і працює українська людина, зуриться і боліє долю покинутої батьківщини.

Хай буде розрадою в хвилини журби і порадником у хвилини зневіри. Бадьорий, певний в справедливості своїх змагань трудівник все переможе.

Редакція.

НАШІ ЗАВДАННЯ.

Українська робітнича еміграція давно вже відчуває неекучу потребу в своїм власнім часописі і справедливо чекала, що з часу повстання Укр.Бесепроф.Робітн.Совзу буде виходити і часопис. Але марні сподіванки. Головна Управа УВРС не виправдала надій робітництва й не виконала обіцянки.

Пражський робітн.відділ добре зробив моли рішів більше не чекати й видав "Українського Робітника". Треба сподіватись, що його зусилля й матеріальні жертви не будуть заремні, що робітничі й робітниці організації цей добрий початок підтримають і "Український Робітник" стане вільновою трибуновою нашого пролетаріату в ЧСР.

У щоденій колотнечі за своє правове становище, в пошукуванні шматка хліба перебуваємо всі, але ми не сміємо тратити основних своїх завдань, що стоять перед нами, як свідомими борцями за трудову державність українськую. Ті завдання, із за яких українські працюючі маси зі зброєю в руках залишили мордами своєї батьківщини, ли лицарі, що бились за свою правду проти неправди експлоататорів і національних гнобителів. Завдання ці не легкі і для ослігнення їх потрібно в тобі пленяти творчі сили, щоб ці завдання виконати. Сили ці витворюються через працю і організацію.

Потрібно дочинити роспочате діло організаційної роботи по скупченню розгорощених сил на еміграції. Це наше найближче завдання, як емігрантів. Сили ці зорганізувати, пробудити, а головне їх активізувати, щоб на еміграції українське робітництво не поневірялося таким упослідженням і непомітним, як в досі, з другого боку, щоб робітництво виконувало свій обов'язок і перед краєм, і правда своє перебування на еміграції перед краєм так і перед тим робітництвом, перед якого перебуває і у якого часто змущене на цьому ринку праці одбирати кусень хліба.

Не за цим гірким шматком хліба ми вийшли з дому і не лезертири ми з тих теренів, де точиться боротьба і падають жертви. Цього мусить

бути свідоме все українське робітництво. В українській еміграції, як в країні, чужинці мусіли б прочитати не тільки чому ми тут, серед них, але постійно читати і слідкувати за змінами і процесами, що мають місце на українських землях, і це так буде, коли ці зміни і процеси будуть відгукуватися у колах самої еміграції. Для цього вона цими змінами мусить жити, ними боліти і уміти передавати навколо, в оточення. Треба, щоб і наш часопис хоч частково виконував цю роль. Головним же чином "Укр. Робітник" має служити організаційній роботі, стояти на варті інтересів професійної нашої організації, бути провідником і порадником в тяжких обставинах емігрантського буття, рівном працювати над освідченням становища робітничої класи за сучасного ладу безправ, і визиску, над боротьбою з цим ладом та освітленням ролі робітничої класи в суспільнім і господарськім житті того майбутнього, що прийде в наслідок революції.

Маяк наш, зірка провідна - Україна вільна, незалежна, соборна Україна, без холопа й без пана. Сильним, величним вогнем слів цей малк, шлях показує серед темряви, упертої боротьби з хвилями зліднів, неправди, капіталу, заневіри і одчас. І падають одні в цій боротьбі оджолять віт неї, стають остроронь, робляться шкурниками, ідуть до попів, фашистів, Ундо, Ухо, зраджують свою класу, партію, зраджують національність. Але не всі піддаються роскладові. Інших боротьба гартує. Українська визвольна боротьба потрібує робітників сильних духом, освічених, чинних.

Рух, який започаткував на еміграції наш робітничий союз, нарешті мусить стреміти щоб із слів зродилося поважне ціло, мусить поєднати кінець деморалізації й одчасні душності, що чорном пошестю почали ширитися на еміграції. Повстає грізна небезпека потонути в шкурництві, пріблєзках, зрадництві. Не для цього ж ни билися і других убивали, щоб скончати на смітнику життя. Згадаймо ті прекрасні і величні завдання, що стоять перед пролетарями, цими камонярами нового суспільства. У кого заснув цей вищий поклик, хай його пробудить та зачне своє життя і новелінку скеровувати відповідно пролетарської гідності. Час утікає. Намітко спільними силами певні віхи в намірі праці і по них завалто, уперто будемо йти все вперед і вперед.

Через професійний союз ми боремося не тільки за підвищення платні, скорочення робітного часу, за поліпшення умов праці і т. і. Але є вища мета проф. руху - організувати робітників по професіях, професійно і політично так вишколи своїх членів, щоб не тільки давити на уряди та впливати на спосіб провадження фабрик, заводів, але зуміти і самим керувати цими фабриками - таке завдання проф. союзів. Робітники інших націй до цього вже йдуть. А у нас?! Нема масових організацій, нема ні одної міцної української робітничої установи на рідних землях, господарськи здатної і самостійної, дуже мало робітників самостійно думаючих і діючих, робітників, котрі б не боялися, а були завалто і охочі вибороти своє країне місце під сонцем. Нам тепер треба бодай врати в рямці професійних спілок ту силу несвідомих і неорганізованих укр. робітників і селян, що через свою несвідомість і цезорганізованість часто обесилюють і зменшують вплив свідомого й організованого робітництва. Така є сумна дієсність, її потрібно памятати й говорити. Великих зусиль, праці, знання й пропаганди вимагається від цілого союзу, його окремих відділів та окремих його членів.

Живемо зараз не в пору розгорнення революції і піднесеного настрою. Міжнародний капітал захерливо змагається. На українських землях скаженіс реакція. З кожним днем життя стає тяжчим. І навалі * про неї

залізної п'яти буржуазії час протиставити крицю пролетарської солідарності.

Тому то організуватись потрібно не тільки в рамках національних, але і в маштабі інтернаціональних. Зорганізовани в інтернаціоналах політичних, професійних, освітніх і спортивних, увійшовши в стосунки з робітниками інших націй, роскривши ім наші справедливі і природні вимоги, лише тоді ми вправі жадати від них зрозуміння й підтримки наших змагань при будівництві трудової України. Укр.професійний рух не живе повним темпом, він скований окупантами, а на еміграції тільки частина укр.робітництва організована в Укр.Всепроф.Роб.Совєт, але її він зараз занепадає з причини невідповідності й безвідповідальності головної керми, до якої попали випадкові і шкідливі люди. Належна організація професійних спілок відкриває широкий обрій, який до останнього дня до цього часу занедбаного й порошого будинками громадської байдужості. Організовани робітничі укр.спілки мусить заступити животиня до цього часу розспорожених і тому безавартих одиниць. Ці колонії-громади мають охопити і за довольнити власними силами і в єї потреби своїх членів.

Мобілізувавши сили цих громад, витворити низку установ, економічних, фінансових, освітніх, юрисдикційних, які можуть бути представлені і на зовнішній українській трудовій еміграції. Лише перевівши таку організацію, можна виконати свій обов'язок і перед краєм, який чекає нас помочи. Поміч мусить бути систематичною, а не випадковою, принагідною. Обов'язок, нагоди не мусить знати.

Такий напрямок праці накреслюється перед укр.робітництвом. Розробку деталів залишимо практичній діяльності, але які б вимоги не ставило життя, завжди буде постійна вимога - це вимога організованих рук, свідомих рук.

Організація є чоба річ. Організація укр.робітництва мусить бути річчю і добром і великим, яким в основу її буде покладена велика мета. Боротьба за зміну сучасного устрою, устрою експлоатації і гноблення класів і націй; боротьба за трудове тяжінство, за рівність наречів і в народі - ось за що гідно братись.

Щоденні інтереси не мусять затулити цих основних завдань. Цим же завданням має служити "Укр.Робітник", як орган одної ланки українського пролетаріату.

"Український Робітник" хай буде нашим дороговказом. Хай стане вільвом організованого життя українських робітників, прямовим тумоном, настроєм, боротьби, а головне хай буде висловом вільової свідомості, що визволення робітників є справою тих робітників.

—
К. Станіславський.

НІ ОДИН РОВІТНИК НЕ СМІЄ БУТИ ПО-ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ!

ВСІ ВСТУПАЙТЕ ДО СВОєї РОВІТНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ!

ШИРТЕ СВІЙ ЧАСОПІС СЕРЕД РОВІТНИЦТВА!

ШЛІТЬ ДОПИСИ ПРО ПРАЦЮ, ПИШІТЬ СВОЇ
ДУМКИ ПРО ВОРОТЬВУ!

ЗАМИРЕНИЙ В ЕВРОПІ І НАШЕ ВИЗВОЛЕННЯ.

Держави Європи й Америки зараз переводять стабілізацію. Світова війна кінчилася перемогою Антанти і т.зв. великих держав розсплачуються між собою золотом, колоніями, ринками і територіями тих народів, яким не вдалось здобути та збудувати своєї держави. Лихим сарказмом умраїнського прислів'я можна скарантеризувати цей стан: "пани б'ються, а в мужиків чуби трішать". Так для нас кінчилася війна, в якій лягло за чужі інтереси ^{України} титіч. укр.робочих людей. Пани, що володіли нашою землею, командували нашим народом, погнали були його міліонами на фронт битися за царів і держави, що жорстоко душили Україну.

Але війна дала практичну лекцію нашим людям і воїнам з радістю вітали революцію й українську самостійну республіку, що несла повне визволення людини і нації. Внутрішня непідготовленість до будівництва і зовнішній імперіалістичний наступ повалили українську державу, а народ наш переможці почілили між чотирма державами, які зараз нищить всякі прояви самостійницького і соборницького руху, що широкою лавою хотиться з гущі народних мас.

Через те, в цю пору існує велика суперечність між європейською політикою, що направлена на закріплення існуючого стану і українським визвольним рухом, бо укр.народ уже виріс із стану, коли міг бути непомітним, або задовольнятися становищем національної меншості в чумій державній будові. Однаке він фактично перебуває в стані національних меншостей на своїх величезних територіях. Велика суперечність соборницько-самостійницького руху нашого існує як між буржуазією, панською Європою, так і між псевдоробітницею Росією, що в останні роки теж поклала під сумніво своїх бюрократичних столів плани про всесвітню революцію й підписує угоди з капіталістами та іхніми урядами. Нам треба твердо знати, що селянсько-робітничий Україна підтримані в своїй визвольній боротьбі од буржуазних геровників світовою політикою не матиме. Вони ведуть до того, щоб закріпити наші землі за тими панами, які зараз володіють ними. Для них "мир" і тоді є, коли існує ~~трудова експлуатація~~, з цією метою лицемірно ведуть пропаганду за мир, підписують договори про співпрацю, а в той же час бувають танки, кують панцерники, ллють гармати і муштрують людей, щоб було чим принагідно воювати. Все ж ця, хоч і фальшиві в устах буржуазії, пропаганда, свідчить про силу трудового населення, що завжди все кроїть на фронтах і цілком щиро оголошує війну війні.

Буржуазія не вірить, що може бути сталій мир між народами. Зараз вона галасливо говорить про мир, але фактично готовиться до війни. Значить це тільки зручний засіб пропаганди тільки сучасної доби, бо цілі понадінні, які ще живуть, добре пам'ятують жах війни і цілітаристична пропаганда ^{їх} на літаках. Вони поверніть не штути..

Інтереси України ії визволення, які було сказано, є суперечні з інтересами буржуазії і її урядів, але Європа трудова з Україною антагонізмів не має і мати не мусить. В особі тільки такої Європи, відроденої і перебудованої Україна може здобути визнання і симпатію у своїх змаганнях. А така Європа повстане і закріпиться не в наслідок воєн, а лише в наслідок організації пролетаріату і всіх трудачих, що спільно повстануть проти "своєї" буржуазії і переберуть геровництво всіма процесами до своїх рук.

Ли же укр.трудова еміграція має ставитись до стабілізації, до замирення, що про цього говорять переможці?

/ Далі буде./

С. Довгаль.

ПЕРЕСЕЛЕНІЯ В АМЕРИКУ.

Серед української трудової еміграції в ЧСР в зв'язку з погіршенню умов ії існування юзники питали про переселення в інші країни, в тім числі й у Америку.

Бувши командированім в Канаду й Сполучені Держави від Інституту Громадознавства з метою дослідження громадських тем та під час свого переїзду знайомився з побутом української еміграції в Канаді й Сполучених Державах та можливостями переселення туди еміграції з Європи. Повернувшись з Америки поділився своїми спостереженнями. Зміст цих спостережень такий: І/умови переселення в Канаду й Сполучені Держави та заробітку й побуту там різni; а саме І/менше переселиться й знайти заробіток в Канаді, бо країна ця в розумінні за-селення й організації господарства молода, особливо на заході ще ін-дустріалізація мала й розвиток її йде величезними кроками, а по-рух в тих лежать ще на півночі величезні простори державної землі єгсплоатації /хліборобства й промисловъ/ якої ще й не починалася.

Колонізаційний рух в Канаду проводиться до сей пори великими компаніями, в руках яких залишили й чимало інших галузів господарського життя Канади, як по містах Канади, так і особливо в хліборобських околицях українські переселенці живуть більш-менш тісними скупченнощами, які мають свої громадські організації, що в той чи інший спосіб можуть допомогти новим переселенцям, хоч порадами.

2/В Сполучених Державах населення вже значно густіше, індустріальний розвиток вищий, безробіття дужче й гостріше, українці більше розгораші, еміграція дещо обмежена, а тому переселення туди надзвичайно утруднене.

З/ Як в Сполучених Державах, так і в Канаді минули вже часи легкої розкви, легкого заробітку. Необхідна уперта систематична праця. Але працьовита ініціативна людина ніколи там не загине з голоду. Умови праці, як на фабриках і заводах, так і в хліборобських господарствах значно відмінні від європейських: праця краче оплачується /в Канаді в час мого переїзду найменша плата на фабриках і заводах була 30 центів за годину; середня оплата кваліфікованої праці 60-80 центів за годину і добра дослугає до 1 долара 20 центів за годину; в Сполучених Державах - трохи вища взагалі/. Гігієнічні й соціально- побутові умови праці значно кращі, ніж у Європі, але напруження праці й зважане з тим виснаження таож значно дужчі, ніж в Європі.

В Сполучених Державах часто трапляється безробіття, в Канаді - рідче, але трапляється теж. Робітник мусить через те переселатися з одного міста в друге, шукати заробітку. В Канаді є можливість осістися на хліборобство, але умови господарення не легкі. Землі для нового оселенця залишилися тільки на півночі, де хліб не завжди встигає доспівати. Трапляються випадки, що переселенець після деситилітньої праці, залізши в борги, кидає все на одчай, а сам тікає в Сполучені Держави на заробітки на фабрику.

Коротко: в Америці золоті лблука не ростуть, але хто працює, то не рідко доробляється до доброго господарського становища. Тому, хто не має жадної праці в Європі, а працювати злізний, той нехай іде в Канаду. Роботяча та ініціативна людина там не пропаде ніколи. Роспочинати доведеться з чорної тільки праці, з чого роспачинали всі переселенці, а згодом кожний здобував собі по злібностях.

4/ Справу переселення бажаючих в Канаду необхідно організувати в порозумінні з українськими громадсьними організаціями в Канаді.

лі, які мають там докладно умовитися з компаніями, що ведуть переселення й у яких служить чинною українців за різних агентів, щоб компанії ті не викликували й не дурили переселенців, що часто трапляється.

Справу необхідно організувати так, щоб її переводили не самі лише переселенські компанії, які хотять на цьому тільки заробити, не дбаччи, що надалі станеться з переселенцями, а щоб за неї тут і в Канаді взялися українські громадські організації, які мали б скласти з переселенською компанією належні умови, що гарантували б суцільне виконання нею своїх обов'язків.

З цієї метою я 1/обіцяв дати тій громадській організації, яка захоче цю справу тут провадити адреси до таких українських громадських організацій в Канаді, які цю справу добре знають і готові допомогти її переведенню, окрім осіб видатніших агентів /українців/ переселенських компаній, голов українських міст і селищ в Канаді, що ведуть цю справу і т.н.; 2/обіцяв прочитати доклади про життя в Канаді перед тими робітничими організаціями, серед яких є бажані переселитися в Канаду; 3/протставив одного з членів Управи Роб. Союзу й Укр.Комітету голові працьової місії Верховного Комісара по справах еміграції при Лізі Націй, якого прохав допомогти справі переселення в Канаду видачею позичок бажаючим переселитися.

На жаль, так сталося, що справу переселення в Канаду теперємня Управа УВРС повела зовсім іншим і невідповідним шляхом. Жодних дієслів укр.організацій і відповідних осіб в Канаді у мене ніхто не вів, моєї пропозиції прочитати в робітничих організаціях доклади про життя в Канаді не використано. За те пропагується думка, щоб до Канади виїхала делегація, яка б на місці ознайомилася з умовами переселення, зібрала там гроші на переселення і т.н.

Я вважаю і вважаю, що до того часу, поки місцеві організації не зважуються з канадськими і доки ті не вироблять разом з переселенськими компаніями плану та умов переселення, нема чого жадній делегації туди іхати.

Чому?

1. Для того, щоб делегація дійсно ознайомилася з умовами оселення й праці в усій Канаді, вона мусіла б пробути там не менше року, бо Канада має надзвичайно великі простори, а через те й дуже ріжноманітні умови. Самий переїзд одній людині прямою лінією, не звертаючи на боки, через саму тільки Канаду коштує коло 200 доларів, а по морю до Канади - поверх 100 дол. Прожиття в день в дорозі коштує найменше 2 дол., а оплата ночлігів так само в сорочинсьому по 2 дол., отже в місяць 120 доларів на особу. Коли делегат пробуде лише три місяці, то кошторес ^{за} ¹⁰⁰ час він просто не обіде всіх українських колоній / витратив 5 місяців, а обіхав лише третину українських колоній/. Таким чином один делегат коштуватиме: а/пароплав 100 дол. б/залізниця - 200 дол., прожиття 3 місяці - 360 дол., всього - 660 дол. тобто: поверх 20.000 км. і серйозних вітомотей не привезе, бо не зможе їх за той час здобути.

2. Іхати в націю, що тамешні українці допоможуть переселенню, не спісавши наперед з ними і не маючи від них запрошення - нерозумна річ. Всі українці в Канаді /а в Сполуч.Державах ще більше/ згуртовані в певні паразвійльні й політичні групи та організації. Ніхто в громадських справах нічого не робить в супореч рішеннях тих організацій. Між організаціями точиться конкуренція й боротьба. Отже: коли одна організація якіється справі допомагає, то друга шкодить, або тримається осторонь.

Багато людей уже приїздило збирати гроші на різну справи, але...

добре

времі більшість обдурила. Тому ніхто вже не довірте тим, що приїздять з Європи без запрошення від якоїсь канадської організації.

Делегація, яка поїде з Праги в Канаду без залиму від поважної української організації в Канаді, зустрінеть там усі з недовір'ям і глупуванням: "приїхали, мовляв, нові риболови", і ніхто ніктої помочі їй не дасть.

3. Переселенські компанії, коли не буде попереднього повідомлення з місцевими українськими організаціями, які взяли б делегацію під свою охорону зустрінуть її ворожо, а поскільки ще нині самими точиться конкуренція, то навіть коли б делегація порозумілася з якоюсь одною компанією, другі, конкуренти зуміють пашкодити її, коли ніяка місцева укр.організація не захищить її.

4. Коли уряд дозвідається, що делегація приїхала збирати громі/а про це конкурентні компанії дovedуть до відома уряду, то заборонить це переселення, бо дозволяє його лише тим, що мають власні засоби на прожиття й господарення, або за яких клоочеться й ручиться переселенська компанія чи певні громадські організації.

Зважаючи на це все я звернувся до української організації в Канаді, яка організувала була мною подорож по Канаді, з запитом, як найкраще організувати справу переселення в Канаду і одержав цими даними таку відповідь:

1. "Хто має "працю в Європі - тому їхати сюди не варто, бо долів не складе".

2. "Ходомів посыпати не треба", з причин чисто ٹілових поїздок буде якої делегації є шкідливою, бо зараз не дозволяється проводити якісь колонізаційні роботи комуось іншому, окрім існуючих компаній; коли делегати почнуть збирати громі на оміграцію, то така еміграція буде заборонена, бо допускається лише така, що має затоби; така делегація не може нічого робити для улаштування емігрантів ні на землю, ні на роботу; для того чусить бути попередній договір з переселенською компанією, яка тільки й може це зробити через свій великий адміністративний апарат. Всіякі оглядини в канадських умовах і при канадських присторах - річ наївна.

"Навশаки, коли ви там здобудете кредит на дорогу, то до Праги приїде з Канади представник тієї компанії, яку ми виборомо, щоб підготовив переїзд людей сюди відповідно тутешнім умовам, а тим часом тут компанія підготовить для них працю й розміщення на фармах".

З другого боку ми дозвідалися, що кредити на перевозку можуть бути дані лише за порумою відомих громадян. Все це вказує на необхідність ставити справу переселення на інший, солідніший ґрунт, ніж той, на який до цього часу її ставлено.

В цей же час одержано інформації з Бразилії від представника Народної Укр.Ради, що він може організувати туди переселення бажаючих осісти на землю для хліборобства. Зоцю дасть уряд на вигідних умовах, а кредит на обзаведення необхідним речаментом дадуть повні установи за гарантією уряду. Коли Нар.Укр.Рада дасть моральну запоруку за повну кількість осіб бажаючих оселитися в Бразилії на хліборобство, уповноважений її приїде до Праги, щоб організувати акцію перевозки.

Народна Укр.Рада принципіально на це згоджується і висилає свою уповноваженому доручення на конкретні порогови в цій справі з урядом Бразилії. Разом з тим Секретаріят Нар.Укр.Ради порозумівся з президентом Празького Вілдлілу Робітничого Спілку про спільну організацію переселенської справи, як в Бразилію, так і в Канаду та Сполучені Держави.

ж добру

Зважаючи на те, що на переселенні різні спекулянти хотять натріти руки /нільки раз уже писалось в газетах, як різні агенти обдурували бажаючих переселяться/, необхідно справу переселення організувати при найширшій участі відповідальних громадських кол в Європі і Америці та самих бажаючих переселятися.

Н.У.Р. ставить своїм завданням захистити бажаючих переселиться від спекуляції й допомогти їм самим дізнатисяся з канадськими українськими організаціями й переселенськими компаніями про умови переселення.

Тому при Народній Укр. Раді складена особлива переселенська комісія, в яку запримено представників Празького Відділу Робітничого Союзу, а також пропонується всім хто цікавиться переселенням вступити в неї або звязатися з нею, щоб мати постійно достовірні відомості про стан справи. Тільки таким способом переселенську справу можна захистити від різних спекуляцій, як окремих осіб, так і перевозочних товариств, яким аби лише перевезти й викинути на берег, а там хоч з голоду пропадати - то їх не обходить.

Всі хто серйозно цікавиться переселенням мусить звертатися до переселенської комісії Нар. Української Ради.

Н. Григорій в.

ОД РЕДАКЦІЇ.

Подану статтю виготовив т. Н. Григорій по просьбі Редакції для друку в нашім журналі. Переселенська справа зацікавила широкі кола українського робітництва, що перебував на еміграції, а особливо ту його частину, яка має ліжкі умови праці. Тому Празький відділ Робітничого Союзу обміркував переселенську справу на своїх зборах і виділив спеціальну комісію, яка має організувати цю справу та поставити її на реальний ґрунт, користуючись помічкою Секретаріату Народної Української Ради, що погодився вести зносини в цій справі з зовнішніми чинниками.

Отже комісія має зібрати необхідні відомості серед українського робітництва, яке має наміри від'їздити за океан. Всі робітники, зацікавлені цією справою, мають подати писемні відомості, які вимагаються нижчеподаною анкетою. В наступних числах Редакція міститиме статті та різні інформації про умови життя імігрантів в заокеанських країнах, щоб кожний робітник мав правдиву уяву про тамошнє життя та не вірив тим казкам, які росповідають різні агенти, що матеріально зацікавлені в переселенні.

Просимо дати такі відомості:

ХТО ХОЧЕ В АМЕРИКУ?

Хто хоче переселитися в Америку/Канаду, Сполучені Держави й Бразиллю) нехай звертається за інформацією в цій справі на адресу: *С. Коновалець, Рада Міністрів УРСР* подаючи такі відомості:

- 1/ Ім'я, по батькові та прізвище
2/ Рік і місце народження
3/ Родинний стан
4/ Освіта та фах
5/ З якої праці бажав би жити в Америці
6/ Чи є родичі в краю та в Америці
7/ Чи має в краю лікий маєток або право на спадщину.

УКРАЇНСЬКИЙ РОВІТНИЧИЙ СОЮЗ В АМЕРИЦІ. /х/

Коли говорити про чисто робітничу організацію, то в першу чергу треба мати на увазі Український Робітничий Союз в Америці. Він наскрізь робітничий - і по складові /членству/ і по до керувництва, а також і заснований з ініціативи самих робітників і т.д.

Нижче подамо хоч коротко відомості про життя та діяльність цього Союзу.

Українські люди почали емігрувати до Сполучених Держав Америки при кінці минулого століття, але часового характеру набирає ця еміграція лише в цьому 20 столітті. Іхали українські селяни до Америки з думкою заробити грошей і повернутись до дому в річне село. Іхали, не знаючи ні мови англійської, ні умов праці, ні життя взагалі. Такий іммігрант /той що приїжає до Америки/ попадав між цілком чужі люде, в нові обставини, тому не легко було жити на початку. Але коли була праця, то вже за декілько місяців він рахував себе "американом" - був нагодований, у скрині було з двоє гарних вбрань, а в кишенні бренчали долари. Все йшло добре поки чоловік був здоровий і мав заробіток. Але коли траплялось нещастя, хороба, чи втрачалась праця /страйк то-що/, то картина різко змінювалась. Зникали не тільки долари, але все що було в скрині. В хату заглидала нужда. Коли ж до того що родина була, то всі: хорій батько, жінка, чіти просто гинули з голоду, а біди.

Хто поможе, хто ласть раду, хто нагодує маленьких дітей? Кругом чужі люди, цілком байдужі до горя нещасного хоробого чи безробітного українця, тай коли б знайшлась яка тобра душа, то не завжди легко було разговоритись із нею.

Траплялось часто, коли після довшої хороби вмирав український робітник, то навіть не було за що винести небіжчика з хати. Адже треба заплатити за місце на цвинтарі, за домовину і т.д. А грошей не має, в сусіда не позичиш і жил не часті під майбутній врокай чи якусь худобину, бо єдиним засобом до життя - це тві здорові руки. І тому єдине спасіння в організації. Українське робітництво швидко береться за самоорганізацію. Повстають товариства, члени яких гуртом відкладають копійки в непорушний фонд, з якого можна б взаємно помагати при нещасливих випадках, хоробі чи старости. Згодом ці місцеві товариства зединуються в повітові союзи, аж зрешті набирають все-американський характер.

Ось так творився і Укр.Роб.Союз. Поястав він у 1910 році. На початку було мало членів, мало маси, мало членів. Але чого не переконає добра воля і віра в успіх? А вона була в перших організаторів Союза-робітників. З притиском між робітників, бо жадних інтелігентів і зараз наже не має, а пару десятків років тим більше не було. Де не-де був піп, але він не то що помагав, а зі всіх сил шкодив, бо частина організаторів Укр.Роб.Союзу залишили все існуючу організацію "Руський Народний Союз", що була в той час цілком в руках ілерикального попівства. А залишили тому, що хотіли поступу, хотіли самі керувати своєю організацією. Наскільки "прихильності" було в тодішнього попівства до Роб.Союза свідчить той факт, що робітники вставили в свій статут спеціальний параграф, яким заборонялося "членникам належати до союза".

/х/ Містимо статтю про Укр.Роб.Союз в Америці, бажаючи подати укр.робітництву в Європі зразок могутньої чисто робітничої організації, якої новій робітничій еміграції в Європі можна багато дечого повіритись. Ред.

Не помилились укр.робітники. Союз почав швидко зростати. Ось як він розвивався за останній час, особливо за це десятиліття:

		дорослих:	літей:	майна:
До кінця І-го р. існування 1910:	+	1975	124	2.246 дол.
" "	-	1920	5839	II45 290.564 "
" "	-	1929	II309	4697 II01.776 "

Почавши майже з нічого, за 19 років свого існування союз виріс у величезну організацію, що сьогодні нараховує коло 300 відділів, в яких членства поєднано 16 тисяч, а майно союза вже перевищує міліон доларів /коло 35 міл.к.ч./. Зараз союз має трьох-поверховий будинок, преміратно заряджений манцеллярію, добру друкарню, свою газету "Народна Воля", що виходить тричі на тиждень. Членство тішиться своєю організацією, бо знає, що в тіжні хвилини вона прийде ім з допомогою.

Лікі ж причини такого порівнюючи швидкого розвитку Укр.Роб.Союзу?

На мою думку їх є дві: 1/отака організація потрібна укр.робітникам в Америці, 2/члени-робітники є добре господарі.

В чому ж виявляється та потреба?

Я вже раніше згадував, що ціллю організації є допомога членові в нещасті. Наприклад, коли робітник вмирає, то Робітничий Союз мусить підтримати родину покійного. Це головне завдання союза і він його виконує блискуче. Вже виплачено величезні гроші родинам /жінкам, дітям/ потерпілих членів. Колись виплачується сума на яку він заасекурував /застрахував/ себе. Найчастіше це виносить 1.000 дол. /33.500 к.ч./. В цьому відчувають найбільшу потребу наші робітники в Америці. Коли робітник живе в праці, то його родина має хліб і до хліба, але в разі хороби, маліцтва або смерті, завдання союза дати дітям готові гроші, яких вистарчить бодай на перший час.

Отже ця частина членів заасекурує своє життя, допомога виплачується нащадкам лише після смерті. Таких членів Союз має найбільше. Але робітник має змогу заасекурувати себе на певний термін, скажемо на 20 літ, в такому випадку він сам може одержати встановлену суму. Цей рід асекурації особливо вигідний для молоді. Коли батько забезпечить в союзі свою малу дитину на 20 літ, то в дорослий вік людини в 20-25 літ, вона вже має готовий маленький капітал, щоб починати самостійне життя.

С інші класи асекурації, але не будем на них спинатись. Вказаніх двох досить, щоб висвітлити справу.

Союз видає безповоротні допомоги з так званого фонду більних. Допомоги виносять від 1000 і більше корон /30 л.-35/. Ця допомога припадає тим членам, котрі довший час хорі і за яких відпоче їх відділ. Таких допомог видається річно поверх 2000 л./67000 к.ч./

Через "вій" союз робітники можуть вилавати допомоги страйкарам, що року підтримують різні культурні організації в краю.

Так в цій році дістали допомоги: 1/просвіта на Волині 500 л., Річна школа 500, інваліди 500 дол., Укр.Роб.Університет 500 дол., Академія Наук в Києві 500 дол. і на будову Укр.Робітничого Дому у Львові асігновано 1000 дол.

Робітники хочуть мати свою газету і Союз їй видає на тиждень три рази.

Лижі все це робиться, з яких засобів Союз задовільняє всі ті потреби?

Кожний робітник, що записується в члени є зобовязаний платити певний членський внесок /в залежності від класу по якій заасекуру-

ваний - чим на більшу суму, то тим більше платить /який вже з гори поділено, найбільша частина припадає в фонд "посмешний" / є лише виплачують родині на випадок смерті, а далі невеличкі гроші і на фонд адміністрації, - це на утримання канцелярії, платя урядовим, комісійним і конференційним, бо що 4 роки скликається загальний зібрання - конференція, так ось тим делегатам треба заплатити добові, залізничні квитки, пайнати помешкання і т.д., на родини, щоб можна було дати допомогу краєві, фонд бізнесу - своїм бізнесним членам і нарешті пресовий - на утримання газети. В кожній з цих фондів /за виключенням посмертного/ відраховується від вноски дуже мало, але коли велика громада часті 1 по галеру, то зберуться значні гроші.

Як бачимо Укр.Роб.Союз є наскрізь економічно-асоціаційним товариством, але він веде й деяну культурно-освітню працю для Союзу. До нього може належати кожний робітник не дивлячись на його політичні переконання. Господарка ведеться добре, за цим слідкують робітники, що виконавчих органів вибирають найкращих людей, а хто проплафиться - беруть за комір і викидають геть. Хоч ці явища, правда, в Робітничому Союзі досить рідкі.

Загалом господарка союзу добра, інтересі любов до своєї організації не залишають членів. Правда, часом не обходиться і без певної "боротьби". Головно викликає ці частини членства, що збалансувана московськими большевиками, які і в Сполучених Державах хотіли б захопити в свої руки Робітничий Союз, щоб використовувати його для своїх політичних цілей. Ця боротьба виявляється головно під час конвенції /делегаційного зізду/. Але розумно і свідомо своїх завдань українське робітництво завжди дасть цим "большевикам" по пальцях і вони принищнуть.

Ось так випадає Український Робітничий Союз в Америці. Якож з того може бути наука для наших робітників у Чехословаччині /чи, зрештою, в тій чи іншій державі Європи/? Для того щоб дати відповідь на це питання треба порівняти потреби тутешнього робітництва з потребами укр.робітників в Сполучених Державах.

Як ми раніше бачили головною складовою ці організації робітництва в Америці було страхування себе перед нещастям. А ми запитаємо: хіба цього не потребує український робітник в Чехословаччині? Хіба він не мусить подумати про долю своїх дітей на випадок хороби, наліцтва й смерті? Зрештою чи не має він потреби забезпечити самого себе на випадок хороби, старости, страйку? А якже жахливе становище українського робітника коли масовий страйк довше триває. Місцевий чеський, чи німецький робітник, порівняно легко переносить страйк, бо він має /зчаста/ свою хатину, може чимось займатись в домі, його підтримають родичі, ріжні організації і т.д. Того всього не має український робітник, тому під час страйків терпить віндалеко більше. Зрештою чи наш робітник не має потреби в своїй чатопісі, школі то-що? На це все може бути лише єдина гіпотеза: так. Тільки його власна організація може все го лати, все го забезпечити. Це зрозуміли наші американські робітники і вони будівля чайка не пропали. Вони створили свою організацію. А по перешкодам зробили те саме українським робітникам в Чехословаччині? Але вони потребують вдалено гірших матеріальних умовах ніж американські брати, і тому далеко більше потрібують своєї господарської організації.

Очевидна річ, не можна цілком брати за зразок американський шаблон. В Чехословаччині інші умови, інші потреби нашого робітництва.

тва, зрозуміло, що і іншою мусить бути й організація. Скажомо, тут робітник не відчував би дуже великої потреби асекурувати своє життя на випадок смерті, але асекурація на перший термін на випадок хороби, безробіття, страйку, калікта бувумовно потрібна і легко поширилась би. Відмінності в організації будуть не значні, мало важні, загальний характер організації мусить їх бути той самий.

Ще одне питання. До хто може гравати, що творити свою організацію, коли можна заасекурувати себе у чеській відповідній спільноті? Відповідно це послужить прикладом американських робітників - їх не заставили аморіканська капіталістична асекурація: зрозуміло чому. Адже помимо більших оплат, вона не могла дати допомог бідним, науково-просвітнім організаціям, не могла підтримувати української газети і т.д. Адже в такій чужій організації робітник має лише обов'язок платити, а прав на корпорацію - жодних. Все це стосується і до українських робітників у Чехословаччині.

—
Б. З а л е в с ь к и Й.

У.В.Р.С. В НЕВЕЗІЦІ.

Українські громадські члени на чолі з т.т. М.Шаповалом і Н.Григорівим працювали й працють: організують для українських літніх високі, середні школи, різні наукові заклади, фахові курси, професійні спільноти, союзи й т.д. Банчуть для них статути, програми, плани праці й цим вносять організації та порядок в українське життя. В літературних творах своїх указують українським робочим людям, підпірті науковою напрямами до здійснення великої мети визволення Українського Народу, збудування Української Соборної Трущової Республіки всіх і робітників. Це робиться на вигнанні за кордоном, але ця праця відбивається голосом гонення на занятих різними спільнотами українських землях і в цілому світі.

Ми - робітники мусимо становитися з найбільшою повагою до цих членів, бо всім своєю працею розбивають твердий ґраніт української безграмотності, запаморочення корупційними забобонами, серед яких належать найменші пропали розуму й довго плекалися гіганті смоції страху. Багато літніх озброювались чим могло й вступало в ряди каменярів, каменярі приймали всіх, всім допомагали чим могли й заохочували нових борців до праці. Але між борцями в ряди каменярів проявляли й лінгві-паразити. Наслідки цього лінгвістства й паразитизму я маю нещастя близко побачити в чистого річного /1923-1929р./ головування в Укр.В.Р.Союзі, в Мого Уряді.

Паразити, які відомо, стинчуються на живіті. Скупчилися вони і в Управі УВРС.

Співчленство управа: я, п.п. Клименко Леонід і Григорій і т.Мостельський в Празі і три члени з відділів по-за Прагою.

Каменярі забезпечили обсяг Клименків по Укр.Комітетові добровільно платися. Т.Мостельський там співчлені працював у Союзі за мізерну і несталу плату. Клименко і Укр.Комітету не мали ніякої праці, бо панори почато джувати міністру шахти, але в справах УВРС також нічого не робили. /Малось за умові, що будуть працювати в УВРС, бо для того їх і забезпечено ділтися по Укр.Комітетові/.

Я не міг регулярно виконувати своїх обов'язків по головуванню в Союзі, ходив на заробітки, а мене мав замінити п.Л.Клименко, якому заробляти не треба було і він мусив працювати увесь час у Союзі чи Комітеті.

Тов.Мотельський не сподобався п.п.Клименкам і, погодувавши кілько місяців боз сталої плати за працю, мусів відійти. На його місце п.п.Клименки кооптували до Управи п.Журку. Кілько членів Управи /головно п.п.Клименки/ розвезли до 10.000 кор.чеськ.громадських грошей /3.000 з чимось по Союзу та 6.000 по Укр.Комітету, но рахуючи тих грошей, що витратили на оплату їх подорожів відішли Союзу/. Ці гроші витрачені на розїзди по відділах.

Що зроблено за такі величини гроші?

Нічого іншого, крім самовихвалювання. Вони їшли по відділах і повідали про працю, тільки про чужу, бо самі нічого не робили. Ото коли хтось інший зробить що небудь для УВРС, то вони цю працю присвоювали й б'ючи себе в груди безсороно говорили, що то зробили вони. Смікали Делегатський Зізд. На зізд приїхали робітники, що мало поінформовані про діяльність Управи й інших льдій, за короткий час не могли дізнатися правди, а п.п.Клименки забивали бами своїм криком та самовихвалюванням і через те Зізд не осудив цих панів, а мав нещастя вибрати їх знов до Управи.

На останньому засіданні Управи був я, чва Клименки, Журка і Міценко. Я між ними-чужий, вони до мене, як до робітника ставили і з погордою, а увагами моїми зарозуміло не рахувались, вважаючи себе дуже мудрими. Я ловив їх на кожнім кроці в жарериамі та грошовій бесті, бо вони за гроші часто між собою гризались.

Всі ці обвинувачення п.п.Клименків я робив отверто, як і зараз це роблю. Певно товариші пригають мої слова, сказани на Делегатському Зізді, коли я давав справоціання за свою діяльність. П.п.Клименки та інші люди постаралися провести головою зізду п.Куликівського, який поводив себе дуже грубо, робітникам не давав говорити, а Клименки за це йому в ладки пlessкали і робили враження перш непочиненою робітниками, що вони оборонці Союзу. А в чісності вони були і є оборонці своїх посад. Всім делегатам, які хотіли сказати правду ввічі, п. Куликівський говорив: "Ви не до ціла говорите", або "Ви самі не розумієте, що говорите" і т.д., і наш брат-робітник, що не звик виступати та сперечатися на зборах з внутрішнім обуренням сидів і мовчав. А Клименки та інші люди говорили, говорили. На зізді, як відомо чішло до кількох інцидентів, коли поодинокими делегатами голова свавільно не давав слова і вони склацали протести, а т. С.Яковлів вийшов із президії зізду, протестуючи проти брутального порушення прав членів. Клименківська кулка вола себе чуже бучно, а п.Л.Клименко лішов до краю безсороности, вихвальючи себе.

Ще перед зіздом п.п.Клименки між собою говорили, що вони до 1930р. забезпечені в Укр.Комітеті, а УВРС для них-то тільки поле для виступів і принагідного заробітку. Маючи інформації про те, що уряд чеський припинить допомогу Укр.Комітетові в 1930р., вони себе визначили делегатами для поїздки в Америку, бо тут у безгрошевій організації вони працювати не будуть.

Про це мусить знати всі робітники, яким дорогий Укр.Всепроф. Роб.Союз. Коли вони в Америку й поїдуть, то наперед і напевно можна сказати, що такі люди там нічого для УВРС не зроблять. Собо на посади може й повлаштовувати, а більше ні за кого лбати не будуть.

Я вже говорив, що п.п.Клименки витратили на поїздки до 10.000 кч., а ніякої культурно-освітньої іншої праці в Союзі не проваджено. Укр.Роб.Університет запропонував цілий план культурно-освітньої праці в Союзі і за це не хотів брати ніякої плати. Союз мав тільки оплачувати подорожі професорів. Однако п.п.Клименки рішили їздити самі по відділах, а лекторів Укр.Робітничого Університету не допус-

мати. Так був марно витрачений рік і наше робітництво нічого на протязі такого часу не почело.

Коли силивали Делегатський Зізд, то почесними гостями на його засідання покликали дві чеські професійні організації, три політичні партії: московську, білоруську й вірменську, а української ні одної. Між окремими гостями можна було бачити ворогів робочого люду, тих що йдуть із панами, а наших приятелів, тих що працюють з нами і для всієї трудової України, вони не заликали. Представники Робітничого Університету приходили самі, без запрошення вітати, а голова Куліківський дозволяв собі, навіть переривати, коли один із них говорив привітальну промову. Представника Лугів Західної України п.п.Климіенки також не запросили, бо він ім по подобався, хоч 90% робітників, що обслуговували в СРСР, походять із Західної України. Багато робітників були зчизовані і вражені такою поведінкою брутальних людей, а багато наявіть не припускали, що сказала може здати так далено. Ні я, ні хто інший не встигли робітникам делегатам і тому багато робітників не знали в чому справа, що п.п.Климіенки так спішать, що хочуть, щоб важливі справи лих сліт обговорити, а п.п.Куліківський всім затуляє рота, хто хотів безстороннє розібрати чільльність Управи і п.п.Климіенків у ній.

Дійшло навіть до того, що коли т.Н.Григорій попросив моно заливити зіздові, що він готовий подати інформації про шкідливу діяльність і про нечестне відношення до грошей п.п.Климіенків, то Л.Климіенко затупотів ногами, заступив нуляками об стіл і кричав на весь голос, щоб не дати зможи зіздові почути приуріх фактів своєї поведінки.

Кожна честна людина, коли їй роблять заміц, замагатиметься донасяти та висвітлення. А п.п.Климіенки поступають насправи: самі підсилюють негідну бучу проти того, щоб іхні вчинки вийшли на світло чесно.

Вже після візду т.Григорій написав відомого листа до членів УВРС, у якому коротко пояснив те, що хотів чому-то, обґрутовано і очевидно заливити Зізлові через спеціальну комісію. Такого листа і промовитнули п.п.Климіенки, але УВРС не сміє безкарно ліпити злочини. Робітництво мусить потягнути що сутової відповідальності тих, що вносять деморалізацію і руйнують організацію, яка є необхідна для українського робітництва.

Тепер, щоб краще орутувати робітництвом та манічувати Сомасом, п.п.Климіенки встановили свою "партию" на основі присвоєної чужої ін программи. Всім відомо, що такі люди не можуть мати нічого спільного з соціалізмом і згромадською роботою. А говорять робітникам про безпартійність, а сами наглядають "шкідливу комісію", бо знають, що іх "членів" ввидію можуть вигнати. Але раптована суть іхніх вилазять зразу півзгорх, бо вони допилюють різні наскрізі на соціалістів до буржуазних клерикальних газет. Так наприклад в "Ділі" за 4/X ц.р., вони помістили брудний наскріз на відомих соціалістичних діячів, боячись підписатись під цим доказом. Настільки він боясорошний, що побоявся виступити отворито, а роблять таким випадком "участник зборів".

Та це їм не помогло! Робітництво вже розібралося хто чого партії. У Празькому вітчілі вже всі знають, що з собою управляє п.п.Климіенки і наше робітництво мало добру вітчі їхнім візікам. І не тільки в Празькому. Вже багато вітчілів спосторігли законотворчий Сейм і починають братися за портування своєї організації. Але треба, щоб усі робітники зрозуміли що і стали до активної боротьби з паразитизмом на робітничому тлі. Годі вже терпіти цей стан.

УВРС занепадає. Ратуймо Його!

Робітник Н. Вудко,

був. Голова Управи УВРС.

В О Л Г У З И.

З під стріхи п.п. Клименків якось писана помістив в університету "Ділі" /з 4.IX ц.р./ члена під заголовком "З Українського Комітету в ЧСР" і не підписавши своє ім'ям, а заховавши в післядомі "учасник зборів". Зважаючи на то, коли робять комусь в пресі заміди, то підписують своє ім'я, а не ховаються під маску. Противно поступив п."учасник зборів". Він робить належне й бойться за них відповісти. Але це питання моралі й етичності, осінаня чого ми нічим не можемо побачити в поведінці панів продюсерів таких дописів.

Про цього дописа не варто б і згадувати, якби болезни пан "учасник зборів" не зачинає позначки і заслужоних ділчів М.Шаповал та Н.Григоріва і всіх поважних громадян, що в ними солідаризуються в справі відношения до топорішньої Управи Українського Комітету.

Широкий загал має знати, що група ділчів /понад 20 осіб/ разом із т.Шаповалом тією ж вийшла з Українського Комітету, но бажаючи надалі нести відповіальність за ті бозичинства, яких допустилися кількох осібнімів, бесславно відомих українському громадянству.

Український Комітет був заснований за ініціативою групи громадських ділчів, колишніх організаторів і членів Укр.Громадського Комітету з метою провадити організованій захист правно-економічних інтересів укр.сміграції в ЧСР. Порів роки свого існування він виникав лише слід своєї роботи. Багато смігрантів користувалися підтримкою Комітету, а особливо має завдячувати такій підтримці Укр.Беспропосідний Союз, що також заснований за ініціативою навіть осіб. Але треба сказати, що Український Комітет не мав тих широких завдань, які колишній Укр.Громадський Комітет. Ускільки його завдань, що зводились вранці до здобування премії для смігрантів та видачання різних посвідчень, привело до того, що саріївські склади громадянства перестали близче інтересувати справами Комітету і хоч формально числилися в складі його, але не відігравали цієї організації більшої уваги. Такий стан дав можливість засісти та закріпитися в Управі Комітету людим без громадського логіду і, що гірше, без морального обличчя. В цю пору почали грati порчу сирілку урядовці Комітету й заволі так гостільський розгарділи. Символ й безлічічальності - ось основні господарювання цих панів. Комітет занепадав, борги росли, а громітрачено на нарії справи. Марнотрацтво і нечесне відношення до громадських обов'язків стало відомо членам Комітету і для лютої з числом сумлінним торпіти такий стан не можливо було, тому вони не бажаючи вступати в боротьбу, в силибогество з такими елементами, рішили вийти з Комітету й цим зняти з себе відповіальність за все бозичинство купини дошагогів, що почергували громадську установу на завдоволення своїх стоячих інтересів. Оде є все, що сталося в Укр.Комітеті.

Ігнорування цих льдів і потірпіння відношения до них - це найліпша зброя в умовах сміграції, бо інших способів боротьби з розбещеними людьми зарах не має. Ми ж не думали

Але виходить ця зброя туже донжонна, бо зігноровані люди пішли аж до "Діла" зі своїми наклонами, почали "інформувати" про те, що М.Шаповал і Н.Григорів зі своїми прихильниками вийшли з Комітету і що до цього заносили своє волітнінку. Як відповідь з К-ту не можуть похвалитися своєю поетичною роботою, бо такої роботи не ведуть, але власні логічні поганки оті бояні її вкладають. А "Діло", не уявляючи що це за льдо, обіцяючи змістити їхні вправи без розбору, бо думаємо ли-би навіть "Діло" знало з ними воно має справу, то

не осмілилося б містити такі дописи, щоб так блучно інформувати своїх читачів.

Адже імена М.Шаповал та Н.Григоріва, а також всіх інших члічів, що разом вийшли з Комітету, є широко відомі громадянству. Кожний з них має десятки літ громадської, політичної, чи наукової діяльності, люде з безсумнівними заслугами і так хогноважно на них можуть клепати тільки ронегати, що стратили честь і сунітнія. Такі люде клепати можуть, але чи сміє містити це украйинська преса?

Чесна людина не зможе минути кашень вспівачи як таких члічів, як М.Шаповал, Н.Григорів, проф. С.Русова, др. Л.Кобилянський, ген. В. Потрів і багато інших, що вийшли з Українського Комітету як з по-літичних мотивів, а з мотивів недовірія урядовцям, що випадково за-хопили в свої руки Український Комітет і повернули його в становищі організації для задоволення огістичних інтересів кількох інді-відів.

П.п. Климочки ніколи не говорили про те, що т.т. Шаповал і Григо-рий "закосять політику" в Укр.Комітет, доки не були піймані на марнотрацтві. А тепер, щоб знайти пристойні мотиви того, зза чого од їх більшість подажного громадянства одійшла та ігнорує, вони ховаються під покришку аполітизму, щоб цим догочти противникам робітництва і соціалістів.

Ці паново що більшо плещуть язиками ніж пишуть. Вони вже по-обивали пороги всіх установ українських і чужих, хоччи "інформу-вати" про те, що "воні розійшлися з Шаповалом"...

Вони розійшлися!?

Дрібна мошка, що обліплює тіло в вечірню пору. В день навіть не вилазить на світло деннє, а як зайде сонце, то вона вже даєжить і забруднює повітря.

С.д о в г а л ь .

"АКАДЕМІК" М.СКРИПНИК У ЛЬВОВІ.

У вересні загостшив до Львову харківський комісар освіти М. Скрипник, що недавно зробив себе "академіком", а Ефремова, Кримського і ін. виринув у Соловки - туши, що загинув останній комовий запорожської Січи Петро Кальнишевський.

Скрипник у Львові знайомився з "колегами" академиками Щуратоць Враняком, Ф.Колетом, робив виклади на зборах Наукового Т-ва ім. Шевченка про стан освіти на Україні.

Під час викладу назвав тих, що боролися за визволення України - бандити, а проти цього запротестував др. М.Стахів, редактор "Громадського Голосу". А патріоти, що пишуть "Нація" з великої букви, промовчали вибрик п. Скрипника - взаємне зрозуміння зайшло очевидно вже далеко! Большевицька інквізіція і галицький буржуазний клерикалізм знайшли собе. Ми їх союз можемо лише вітати. Цей союз напречіємо! проти соціалістів, але все таїм він нам нестрашний: що швидче зникне большевизм в обіймах буржуазії, то швидче прийде визволення України.

УКРАЇНСЬКИ РОВІТНИКІ ПРАГИ І ОКОЛІЦЬ! ВСІ ВСТУПАЙТЕ ДО РОВІТНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ!

"НАЦІОНАЛЬНА РАДА" ПРИ ДИРЕКТОРІЇ УНР.

Для боротьби з Народовою Українською Радою було зорганізовано п. А.Макаренком і Галаганом ... "Національну Раду". Вона не мала іншої програми, як боротьба проти с-рів. За єдиною проплатою "елементів" було визнано необхідність... підвищити ранги старшин, давати ордени і значки - на зарах петлюрізмі. П.п. А.Макаренки, Галаган і К° замовили якомусь золотареві в Празі 10.000 значків, але гроши, призначенні за значки, завіс аж у Голландії якісні: "полковник", ад'ютант п.Макаренка. Золотарь постмаржувся на тіньливість "Директорії" в М-во Закордон. Справа, якщо Йому втрату, розповідається, почрило /?/, а "Директорію" попередило, що подібні вчинки не буде ділі терпіти.

Всі ця історія з орденами і значками не менш цікава, як і "січова униформа", яку справляли п.п.Клименки для робітників. Люди втратили почуття дійсності. Потонули в інтригах. Отірвані від України і від народу, забули його інтереси, гідність і честь.

Загибель буржуазно-реакційної української інтелігенції на еміграції надходить.

РУСИФІКАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ.

З вересня ц.р. несподівано заведено в укр.гімназії /в Жевниці/ російську мову, як обовязковий предмет. Німецьку мову за обовязкову не визнано, англійську не допущено, а російську накинуто. Кажуть, що фатальну роль в нищенні гімназії грають п.п.Сімович і Артимович, які швидкими кроками йдуть назустріч новому курсові, який диктується з по-за українських джерел, близьких до "єдиної-нечільної".

Спостерігаючи політику лисичого хвоста, можна сподіватись, що скоро п.Сімович таки прилучить українську гімназію, як відділ до російської. В уягому разі українці незабаром втратять свою гімназію. Приймаючи до уваги, що учні в більшості користуються чужими підручниками, а також і новий факт, треба призвати, що гімназія вже губить характер української.

Між українцями вибуло обурення, але сучасний "курс" несприятливий для української справи і тому набуть нічого не вийде з "обурення" неорганізованих людей, зтероризованих агентами чужих органів і інтересів. Укр.еміграція в ЧСР стоїть над моральною прірвою.

Робітництво дуже зацікавлене становищем української гімназії, бо мусить віддавати своїх дітей до національної школи, але коли ця школа буде дужевно налагодити їх, то робітники-батьки мають на це за реагувати. На рідних землях скупанти налагодити українських дітей, але політична еміграція створила свої, незалежні школи. Зараз і ці школи занепадають, попавши в непевні руки.

ТОВАРИШІ РОВІТНИКИ!

Дядь

ВАШОГО ЧАСОПИСУ У ВАШИХ РУКАХ.
РОСНОВСЬКАЧУЙТЕ "УКРАЇНСЬКИЙ РОВІТНИК",
ПЕРЕЧІЧАЧУЙТЕ, НЕ БУДЬТЕ БАНДУМИ,
НЕХАЙ ЛУЧАС СЛОВО "УКРАЇНСЬКОГО РОВІТНИКА"!

РОСКЛАД БОЛЬШЕВИКІВ.

Большевики розправивши з небезпечними для них соц.-революціонерами, прийнялися нищити і самих себе і то все буцім то в інтересах революції.

Кровавий Троцький, що зорганізував большевицьку армію і спричинився до перемоги большевиків сам на вигнанні сидить в буржуазній Турції. Бувши голова Комінтерну, голова світового пролетаріату Зінов'єв — усунутий. А за ним в контр-революцію занесені і Радек, Преображенський, Лашкевич, Чуралов. Утім буцім то за кордон організатор робітничої опозиції Нясослов. Бувши голова українського уряду, а потім парижський посол Раковський цими діями заарештований в Саратові і чепортований на Сибір. Справа ж з Бухаріним і цікава і просто анекдотично смішна. Бухарін є найкращим большевицьким теоретиком і ось цей то Бухарін усунутий з екзекутиви Комінтерну і взагалі від всіх партійних посад в Україні.

Дійсно, коли вже Бухарін не розуміється на комунізмі, то що тоді писати про інших малограмотних большевиків.

АРЕСТИ НА УКРАЇНІ.

З України прийшли вісти про нову хвилю арештів серед українського селянства та інтелігенції, що переворотить комуністична влада. Арештовано багато українських учених і письменників. Серед арештованих здібуюмо такі прізвища: 1.Академик С.Сірков, 2.академик Кримський, 3.Мурчуківський, 4.Ганцов, 5.Левченко, 6.Германіс, 7.Ніковський, 8.Бросл.Сташенко та інш.

Всіх большевицька влада засилає на Соловки, що буде мучити їх усіх на вагнанні і в неволі.

РІНОК ПРАЦІ В ЧСР.

Кількість безробітних в Ч.С.Р. на кінець м.серпня ц.р. виносила 34.789; кількість вільних місць 25.125; допомогу в безробітті дістало 18.674.

/"Ruch" v.233/.

第6章

JAMES L. BAKER: LONGFELLOW'S "WALDEN."

ТІЛЯМ ОРГАНІЗОВАНІ РОВІТНИКИ ЗАХИСТАТЬ СВОЇ
НАЦІОНАЛЬНІ,

ЕКОНОМІЧНІ

ТА КУЛЬТУРНІ ІНТЕРЕСИ!

ВСІ РОБІТНИКИ ПРАГИ Й ОКОЛИЦЬ ВСТУПАЙТЕ ДО ПРАЗЬКОГО ВІДДІЛУ
ПРОФЕСІЙНОГО СОЮЗУ!

/ Praha III, Šeršňová 4/III.
O. Hončar.

З ЖИТЯ ПРАЗЬКОГО ВІДДІЛУ УВРС.

1. Відділ за час свого існування відвув 9 загальних зборів, на яких були обговорені справи організаційні, а також намічений план мистецтво-освітньої праці.

Виконуючи постанови загальних зборів Управа Відділу має відшутувати цілий ряд популярних викладів для робітництва з різних галузей знання. Досі погодились прочитати лекції такі особи: Н.Григорій, С.Довгаль, К.Станіславський, А.Животко, Г.Омельченко, О.Кошель, В.Залевський, П.Богацький, І.Паливода та інші.

Розклад лекцій буде оголошено додатково. Вступ на лекції буде вільний для всіх бажаючих.

2. 17-го березня ц.р. була вряжена лекція на тему "Професійний рух та його організація", яку прочитав т.С.Довгаль.

30-го березня ц.р. Управа Відділу організувала свято Шевченка, на якому були заслухані доклади т.М.Шаповала, П.Богацького та С.Довгального. Після докладів було вряжено читання творів та розбірів їх.

3. На кількох зборах було обговорено справу організації щадно-позичкового товариства, для задоволення потреб робітників у кредиті, а також для того, щоб можна було робітникам зробити якесь заощадження. Як початок цієї організації закладено відділом "Т-ль Взаємодопомоги", що вже дало змогу виявити поміч де-кому з членів Відділу.

4. 20-го жовтня ц.р. загальні збори Відділу ухвалили звернuttись до Народної Української Ради з проханням приняти весь відділ в члени Н.У.Ради. Також відділ звернувся до Секретаріату Н.У.Ради з проханням взяти на себе посередництво в справі захисту правного становища в ЧСР робітників /добувати прукази і т.и./ і вести справу переселення до Америки та в інші країни, де будуть сприятливі умови для праці. Секретаріатові Н.У.Ради Відділ дав уповноваження на захист інтересів робітництва перед міжнародними органами.

5. 20-го жовтня ц.р. були виключені з числа членів Відділу Д.Куликівський і В.Гречишкін за шкідливу діяльність.

На цих же зборах була обрана Ревізійна Комісія в складі т.т.: С.Беня, В.Мазурського і М.Косенка.

6. Дня 25.VI.ц.р. Управа Празького Відділу УВРС дістала лист від т.Григорія, в якому він подав до відома всіх членів Союзу, що новообраним членам Головної Управи п.п.Леонід і Григорій Клименки дозволили цілий ряд зловживань за час минулого перебування в Управі УВРС. Для доказу правдивості поданих відомостей т.Григорій пропонував Управі УВРС скликати комісію, яка б цю справу розглянула і передала на третейський суд.

Управа УВРС в цілому, і п.п.Клименки, яких торвалось обвинувачення, таку комісію скликати відмовились і замість т.Григорія, зробленім громадським способом, не спростовували, а реагували на це лише в той спосіб, що виключили з членів Союзу того, хто відмрив пе-

рол робітництвом злочини згаданих людей, себ-то т. Григоріїва.

Празький відділ на своїх загальних зборах дnia 4/VIII, заслухавши листа т. Григоріїва, адресованого до всіх членів УВРС ухвалив: посільки Управа УВРС відмовляється громадським способом спростувати всі заміди, зроблені т. Григоріївим п.п. Клименком вважати, що всі ті заміди відповідають чіткості, а тому коли й на таї Управа УВРС не скликає комісію, яка б розібрала цю справу, Празький відділ примушений буде звернутися до ряту відділів УВРС з пропозицією, щоб вони чомагалися Делегатського Зішту для обрання нової Управи і для віддачі під суд ініціаторів.

В справі виключення т. Григоріїва з членів Союзу, збори ухвалили протестувати проти такої постанови Управи, яка взяла під охорону п.п. Клименків і вважати виключення т. Григоріїва безпідставним та вважати його й надалі своїм членом.

Що ж до мотивів виключення, то їх мусить розглянути спеціальна комісія, яка об'єктивно розбере правдивість замідів т. Григоріїва. До вирішення цієї справи в такий громадський спосіб, члени, /п.п. Клименки/ якими зроблені обвинувачення з мотивів етичного порядку, мають б уступити від виконання обов'язків Управи, аж поки не винесе своїх рішень суд. Доручити Управі відділу виготовити до всіх відділів Союзу листа, в якому указати на ті негідні й негромадські засоби боротьби, якими послуговується Управа Союзу для того, щоб позбавитися небажаних її членів Союзу, а також обсягніть лідальність і заслуги т. Григоріїва перед українським робітництвом.

Управою відділу, як виконавчим його органом, всі ці ухвали були виконані, а також було повідомлено про це і Управу УВРС. Зовсім неприважано у відповідь на це п. Куликівським // головою ревізійної комісії / а він же й заступник голови Управи УВРС / і п. Гречишкіним // обидва покривають п.п. Клименків // була зроблена ревізія справ відділу дnia 24/VIII. Згідно статута, ревізійна комісія мусила була про наслідки своєї ревізії подати до відома загальних зборів відділу. Однако п.п. Куликівським і Гречишкіним цього не зробили, а чому мусить акт ревізії передати Управі УВРС. Шоб то на підставі цього акту, сфабрикованого п.п. Куликівським і Гречишкіним, Управа УВРС на своєму засіданні дnia 30/VIII ухвалила: виключити з членів Союзу в сіх членів управи відділу, а всі справи відділу й скарбницю передати ревізійній комісії.

Згідно статуту скарбниця, майно і всі справи можного відділу належать лише відділу і розпоряджатися всім цим можуть лише загальні збори, а тому і Управа Празького відділу на засіданні своєму дnia 3/IX ухвалила: скарбниці і справ відділу не передавати, а винести цю справу на вирішення загальних зборів відділу. Помимо згаданого мотиву, Управа відділу не могла передати справ відділу що й тому, що п. Куликівському, як члену Управи УВРС, загальні збори Празького відділу висловили недовіру за приуриття зловживань і за порушення статуту Союза. Загальні збори відділу, дnia 22/IX ухвалили вважати, що такі постулювання Управи УВРС направлені на руїну Союзу, п.п. Куликівського і Гречишкіна за протистатутарно порушення акту рев. Управі УВРС завісити в правах, які членів ревізійної комісії; управі // відділу висловити повне довір'я, почіну і просити продовжувати виконання обов'язків, покладених статутом і загальними зборами відділу.

В останні дні Управа відділу довіталася з приватних джерел, що Управа УВРС розіслала всім членам відділу повідомлення про те, що вона Празький відділ розвізала і причин свого шкідливого кроку

навіть не довола до відома відділу. Можна догадуватись, що Управа УВРС істить за цілому відділі за розширення злочинів п.п. Клімко-
мів, яких Управа УВРС вала під свою охорону.

Подачи це що відома всіх членів УВРС, Празький відділ звертається до Відділів Союзу з закликом покласти край руїній чинності
людей, що з особистої пімети ішкать робітничу організацію. Празький
відділ існує й буде існувати, бо він потрібний українському робітни-
ству, яко його створило. Відділ не піддасться розкладові й буде сто-
яти на сторожі статуту Союза.

При такому складі Управи УВРС готі сподіватися щоб не провади-
лась якесь позитивна праця, а тому Празький відділ поробав на себе
всі робітничі справи, як наприклад здобування премій, відомих по-
соленської справи в інші країни і т.д., користуючись посередництвом
Народної Української Ради, Н.У.Рада зорганізувала бюро праці, в склад
якого ввійдуть представники робітничих організацій.

Ця комісія повсюди сорізно справу посоленську, якую до складно
умови життя українських емігрантів, що вже чиніло порохали до Аме-
рики і при чолової українських організацій за окленом, востимо по-
солення. Комісія свідома труднощів, які стоять перед нею в цій ак-
ції, але вона не мусить допустити, щоб на робітництву наживалися ріж-
ні спекулянти й віддавали українських робітників у рабство чи ногі-
ні наймі.

За всім цим Празький відділ буде доглядати і дільність комісії
контролювати.

ВІСНИК УКРАЇНСЬКОЇ РОБІТНИЧОЇ СПІЛКИ В КІНОТАНЖІ.

В вересні м-ці ц.р. почав виходити літографським способом
"Вісник Укр. Роб. Спілки в Кінотанжі", як орган цієї робітничої орга-
нізації. Поява "Вісника" свідчить про базаний у західного робіт-
ництва виявлені свої думки і цим спричинитися до поширення організо-
ваності та суріплення клатової свідомості.

Головним організатором Спілки є т. С. Тупицький, статті якого зна-
ходимо у згаданім "Віснику". Виявляється, що в Франції перебуває
зарах 120-150 тисяч українців, вті ці люди за малим винятком, робіт-
ники на фабриках. Але тає велике число робітництва й досі немало
своїх професійних організацій. Зарах з'являється тільки зародин їх
і Робітничка Спілка в Кінотанжі є піонером українського професійного
руху. В країні могутніх робітничих синдикатів, у Франції українське
робітництво розгораше, незвязане, незахищене й почищено.

Боротьбу з розгорашністю збирається вести "Робітничка Спілка",
яку ми циро вітаемо, а її маленькому організації зичимо успіху, вважаю-
чи його своїм побратимом.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК
МУСИТЬ БУТИ БУДІВНИЧИМ ТРУДОВОЇ
УКРАЇНИ !

ВПЛИСУЙТЕСЬ СТУДЕНТАМИ
У. Р. У.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАУЧИТЬ РОБІТНИКІВ
ГРОМАДСЬКОГО БУДІВНИЦТВА.

СМІХ І ГОРЕН.

По Празі ходять уперті чутки, що Головна Управа УВРС розбилася глем, вдаривши ним об грошовий ґрунт. Обвинувачують у цім Клименків, які добре знали, що гроші міцніші од глинняного глечика, але про це не сказали іншим членам Управи.

Од роспушки за глечиком, а також утомивши жувальні органи ідою сала п. Куликівський почав безпросинно спати.

Робітництво за таку користку діяльність готовить коліно, яким збирається почесно випроводити цих ліячів.

В середині минулого року п. Л. Клименко виступав в деяких відділах УВРС і збирал гроші на січову уніформу. Вбрали, розуміється, ніякого він робітникам не замовляв, але гроші, як ми чули збирал.

Цікаво знати, як сподобалася січова уніформа тим робітникам, що давали на її придбання гроші п. Клименкові?

Празькі трамваї - це чисте лихо для УВРС! Здавалось б, що може мати Союз проти такого засобу пересування? Але виходить, що деяло може мати. Ось наприклад: чому вони такі дорогі? УВРС організація робітника та ще й українська, а це значить, що зовсім незаможна. Союз має управу, яка в своїм складі ще й досі тримає п. Клименка Л. П. Л. Клименко, як кажуть, витрачає на одні трамваєві розїзди по 300 кч. місячно.

РІЖНЕ.

На останньому зїзді УВРС був обраний до головної управи І. Журха. Тепер відомо, що І. Журха вийшов із управи. Як ми чули, зробив він це для протесту проти злочинств, які в управі юльться. Управа ж замовчує цей факт, або засовує його блудними мотивами.

Робітництво, що обирало І. Журху до управи чекає од нього розяснень.

На п'ятій одноголосної ухвалі загальних зборів УВРС, 24/VIII, виключені за неморальну поведінку і за порушення статуту з числа членів Празького відділу УВРС п. п. Леонід Клименко та Григорій Клименко.

РЕДАГУЄ МОЛСГІЛ.

ВИДАС УПРАВА ПРАЗЬКОГО
ВІДДІЛУ УВРС.